

‘Het ergste moet nog komen’

- Schopenhauer

Een multigefacetteerd
commentaar op onze tijd

'Het ergste moet nog
komen'

- Schopenhauer

Fred Hamburg

Schrijver: F.Hamburg
Coverontwerp: F.Hamburg
ISBN: 9789464658972
© 2022 F.Hamburg

'Het ergste moet nog komen'

1. Politiek is een vuil spel
2. Over de dominantie van de beleving
3. Leven zonder troost
4. Politieke scholing
5. De Raad der Ouden
6. Terrorisme
7. Postmodernisme
8. 'Le rendez-vous' van Europa
9. Waarom verschillen ethici zo van mening?
10. Cyborgs
11. Het pragmatisme
12. Democratie is een Groot Verhaal
13. Een échte koning
14. 'Vrede vindt u alleen op de punt van een lans'
15. The world today
16. De meltdown van het Westen
17. Democratie als beslissysteem
18. 'Our money is the world's money'
19. Boekbespreking John Horvath's *Return to Order*
20. Imperium
21. The Mighty Wurlitzer
22. Brave New World
23. Leidt massaal en ongericht vaccineren tijdens een pandemie tot een blijvende, veilig verkregen groepsimmunititeit?
24. Fake news
25. Vietnam revisited
26. Epicurus
27. Rechtvaardigheid
28. Beatles vs Mozart
29. Was Jeanne d'Arc een engel?
30. De Money Masters
31. De New World Order en China
32. De grootste sponsor van terrorisme
33. Oorlog
34. Is Covid19 een biowapen?
35. 'Geen martelingen meer', zei Macron

36. De nieuwe economie
37. Goed gedocumenteerde leugens
38. De ideologie van de vrijheid en het individu
39. Oorlog tegen de man
40. De terugkeer van het patriarchaat
41. Het geval Mary Kay Letourneau
42. De gelijkheidsideologie
43. Klassieke deugden
44. Fenomenologie
45. Nanotechnologie
46. Drie vragen over Covid19
47. Het kansbegrip
48. Expertise
49. 'We can only conquer by attacking'
50. Wie controleert de rechter?
51. Zijn wij slim genoeg voor democratie?
52. Mediamanipulatie
53. Korte geschiedenis van de mediocratie
54. Ratio vs emotie
55. 'Weest kinderen in uw boosheid, maar niet in uw oordeel'
56. Reductionisme vs hyperrealiteit
57. Is de besliskunde normatief?
58. Startposities in de ethiek
59. Samenzweringstheorieën
60. Kan Amerika tezelfdertijd een oorlog tegen China én Rusland beginnen?
61. Religie, creatieve wetenschap, en China
62. De informatiemaatschappij
63. De koude oorlog 2.0 tegen China
64. Is Rusland onze vijand?
65. Diepe beginselen van Goed en Kwaad
66. Goede en kwade compromissen
67. Intellectuelen in de politiek
68. Renaissance van Europa?
69. Drie feiten over het koningschap
70. De Natiestaat
71. Mondiaal bestuur
72. Wereldpolitiek
73. Boekbespreking Bat Ye'Or's Eurabië

74. De oorlog tegen Rusland
75. 'Junk science'
76. De verkrachting van Syrië
77. Het begon openlijk met 'The War on Terror'
78. First Strike
79. Pim Fortuyn (1948 – 2002)
80. 'All lives matter'
81. De Sixties
82. Autonomie
83. A priori's
84. Het relativisme en de evolutietheorie
85. Vrouwen in het leger
86. Donorzaad
87. Migranten?
88. Aristoteles over karakter en voortreffelijkheid
89. Social Justice Warriors
90. Contractualisme
91. The Politician's Dilemma
92. Cancel Culture
93. Is er bij ondervertegenwoordiging altijd sprake van discriminatie?
94. Het referendum
95. Lessen uit de Brexit
96. Het administratieve apparaat
97. La Bouche de la Loi
98. Nanogeneeskunde
99. Digitale beschermengelen
100. Hyperindividualisme en de speltheorie
101. Heidegger
102. Het einde van de Amerikaanse bluf
103. Artificiële Intelligentie (AI) in de geneeskunde
104. Waarom haat het Westen Rusland?
105. Thomas van Aquino over Caritas
106. Scenario Lock Step
107. Indicatoren van de komende breakdown van Amerika
108. Het Mindbody Probleem
109. 'Ongevaccineerden houden bedden bezet die eigenlijk bedoeld zijn voor anderen'

110. Het verschil tussen commercieel en corporatief ('financieel) kapitalisme
111. De sancties tegen Rusland
112. De strijd in de Pacific tijdens WO II
113. Haat
114. Grand Strategy
115. De NAVO
116. Boekbespreking van Juleon Schins' Decaloog.

1. Politiek is een vuil spel

'La Politique et le sort des hommes sont formés par des hommes sans idéal et sans grandeur'

- Albert Camus

'De meester sprak: mensen met een handige babbel en een mooi uiterlijk, weinigen van hen zijn goed'

- Confucius

Politici zijn meesters in het manipuleren van de perceptie. Zo was het beeld van de USSR tijdens de Koude Oorlog zodanig opgeschroefd dat niet betoogd kon worden dat de Russen geen wezenlijk militair gevaar vormden voor het Westen. Feitelijk was het omgekeerde waar en bedreigde het oppermachtige Amerika haar voormalige bondgenoot van alle kanten. Onderwijl werden nationalistische Derde Wereld leiders in de anticommunistische hysterie automatisch gezien als handlangers van het Rode Gevaar. Bovendien werd door de fixatie in het militaire over het hoofd gezien dat de essentie van het cultuur-Marxisme, de *radicale gelijkheidswaan* (en het doorbreken van de traditionele verbanden), via het onderwijs wereldwijd verspreid werd.

Met de voorgaande alinea heb ik slechts een minuscule greep gedaan in de 'case-base' van de geschiedenis. Ik had net zo goed de rol van het Witte Huis in de coup tegen premier Mossadeq van Iran, de Tonkin Golf, de moord op de gebroeders Diem, en de Maidan-revolutie, kunnen noemen. Of talloze andere ongerechtigheden die zich hebben voorgedaan en zich nog steeds voordoen, week in week uit, maand in maand uit, jaar in jaar uit, eeuw in eeuw uit, waar ook ter wereld. Wat mij hier in ieder geval niet interesseert, is vast te stellen of in genoemde gevallen de kogel (of desinformatie) van rechts dan wel van links kwam. Want noch van de één, noch van de ander is uiteindelijk enig heil te verwachten (nu beide globalistisch, dus totalitair, gecommiteerd zijn). Waar het mij wél om gaat is dat de politieke

geschiedenis stampvol machinaties, leugens, misleiding, vervalsing en misdaden zit. Zelfs uit de boezem van het ogenschijnlijk onkreukbare Nobel Comité zijn verdenkingen van verdorvenheid naar buiten gebracht.

Niet alleen in het Grote Theater van de wereldpolitiek (met Amerika's aanspraak op 'full spectrum dominance', zelfs in 'outer space'), ook in de 'democratievrije zone' van Brussel circuleren leugens, zijn politici voor macht en geld te beïnvloeden en komen allerhande onoprechtheid en fraude veelvuldig voor. In zijn memoires over de Griekse schulden crisis heeft Yanis Varoufakis naar hartelust geschreven over wat zich in kringen van het 'diep establishment' van de EU zoal afspeelt. [Onbetrouwbaarheid, cynisme, leugenachtigheid, incompetentie en andere ondeugden!].

Op nationale, provinciale en gemeentelijke niveaus is het inventariseren van bedrog eveneens een gebed zonder eind. Vrijwel wekelijks halen corruptieschandalen het nieuws, vooral als gevolg van de liberalisering van de zorg en de immer dubieuze transacties in de vastgoedsfeer en stadsrenovatie. En dan hebben we het hier over onregelmatigheden die aan het daglicht kwamen. Alleen al in de week waarin uw schrijver van deze woorden noteerde, speelden er diverse schandalen (onder andere in de sociale woningbouw en in de zorgsector). En zo gaat het maar door, in een eindeloze aaneenschakeling, tot op de dag van vandaag. De toeslagenaffaire is niets nieuws onder de zon.

Politiek, alles welbeschouwd, is een totaalopsomming van mooi praterij, narcisme, ambitie, wraak, intrige, verraad, machtswellust en hebberigheid. Nergens anders vindt men zo veel onoprechtheid, leugen en eigenbelang als in de besloten beraadslagingen en geheime correspondentie van presidenten, ministers, speciale zaakgelastigden en ambassadeurs. Niet voor niets circuleert het gezegde dat politiek eenvoudigweg 'showbiz' is 'for ugly people.' Iedereen die zo nodig 'de politiek in wil' moet daarom grondig worden gewantrouwd. Vooral de elite van politieke partijen moet men met diepe argwaan bejegenen. Terecht doet in de psychiatrie de 'grap' de ronde dat niet weinig politici persoonlijkheidskenmerken als charme en manipulatieve leugenachtigheid delen met psychopaten.

Een normaal mens heeft een afkeer van leugenachtigheid. Daarom moet in ieder geval vanaf nu zeker gesteld worden dat volksvertegenwoordigers, ministers en andere gezagsdragers dit zijn uit heilige roeping. De eerste voorwaarde hiervoor is dat bestuurders - net zoals bisschoppen - hooguit voor een basaal levensonderhoud betaald krijgen. Vooral ambitieuze 'wanna be' politici zullen hierdoor worden geblokkeerd. Want het bezit van macht en geld is het enige dat ze diep in hun hart begeren. Daarom zijn ze - om te scoren - altijd op zoek naar prestigeobjecten; of naar problemen en 'oplossingen'. En als er geen problemen zijn, creëren zij die zelf wel. Zoals het 'stikstof probleem' in Nederland. Dat het bestuur vrijwel altijd grotendeels in handen is van machtshongerigen en roofzuchtigen, verklaart dat er doorheen de geschiedenis nog geen enkele rechtvaardige en robuuste vorm van bestuur is geëvolueerd, de godsvrede van de Middeleeuwen uitgezonderd. In ieder geval is er in vijfduizend jaar zelden een conflict opgelost dat niet al de zaden van het volgende in zich droeg. 'In ongeveer 3500 jaar van geschreven geschiedenis, is er gedurende meer dan 3230 jaar oorlog geweest en maar 227 jaar vrede' (las ik ergens).

Om de Westerse cultuur te redden van verdere ontbinding moeten "Berufspolitiker" ohne Beruf (Weber) geblokkeerd worden. Maar dat is pas het begin. Ook de top van het ambtelijk bestuur, de rechtbanken en het militaire apparaat zullen gezuiverd en vervolgens bemand moeten worden door superieure karakters - mensen van goede wil die de Helleens-Joods-Christelijke traditie van het Westen heldhaftig verdedigen. Personen, dus, die de tegenspelers zijn van de indifferente, pragmatische mens en die ervaren hebben dat het oordelen met louter menselijke maatstaven de inleiding vormt tot de neergang van iedere cultuur. En mind you, alleen in het Avondland zijn bepaalde, volmaakte waarheden (die de mens ertoe brengen zichzelf te overtreffen) effectief gereciperd.

[Dit leesstuk verscheen in een eerste, ruwere versie op 7 februari 2018 in *The Post Online* onder de titel "De meeste politici deugen niet".]

2. Over de dominantie van de beleving

“Toen het tot [de vrouw van de hoveling van de farao] doordrong dat [Jozef] zijn kleet in haar handen had achtergelaten en naar buiten was gevluht, riep zij haar huisgenoten en zei tot hen: “Stel je voor, de Hebreëer die we nu in huis gekregen hebben, begint zich tegenover ons wel vrijpostig te gedragen”

- Genesis 39, 13

Context: Op 9 juli 2018 droeg president Trump Brett Michael Kavanaugh voor als rechter in de Supreme Court. Psychologe Christine Blasey Ford beschuldigde in de erop volgende hoorzittingen Kavanaugh van seksueel grensoverschrijdend gedrag tijdens hun middelbare-schooltijd. Kavanaugh zou 36 jaar geleden in een dronken bui geprobeerd hebben haar aan te randen. De senaat organiseerde een aanvullende hoorzitting waarin eerst Blasey Ford en later Kavanaugh als getuigen werden gehoord.

Wat de casus Ford vs Kavanaugh kenmerkt is het ontbreken van elk spoor van objectief bewijs. Ford herinnerde zich niet hoe ze op de party beland was en waar deze plaats vond. Ze wist niet wie de party georganiseerd had. Ze wist evenmin met wie ze er was en hoe ze thuis gekomen is. Ze dronk er één biertje en heeft niets gezegd tegen wie dan ook. Geen van de andere vier aanwezigen herinneren zich het feest, in het bijzonder niet haar beste vriendin (die ze achterliet als enige vrouw in het gezelschap van een paar dronken aanranders). Deze vriendin, trouwens, herinnert zich niet Kavanaugh ooit te hebben ontmoet. Opeens, met de aanstaande benoeming van Kavanaugh, schrijft Ford 36 jaar later een anonieme brief met ernstige beschuldigingen tegen Kavanaugh onder aanhaling van een mistige gebeurtenis die plaats vond toen ze beiden teenagers waren. Vervolgens treedt ze in de openbaarheid en eist ze een FBI-onderzoek nog voordat ze getuigenis aflegt van haar op het eerste gezicht ongelooftwaardige beschuldigingen.

Wat we aansluitend op tv hebben kunnen waarnemen, was het optreden van een in een ‘hervonden herinnering’ gefixeerde vrouw met ‘pretty poses’ en de stem van een ‘klein meisje.’ Alleen al haar lichaamstaal ondermijnde haar authenticiteit, zo die er al had kunnen

zijn. Ford's optreden deed veeleer denken aan een professionele emotionele manipulatie die de senatoren ertoe moest bewegen haar als weerloos en sympathiek te percipiëren. Daarbij werd ze betrappt op assumpties, inconsistenties en (achteraf gebleken) leugentjes tijdens het accurate en effectieve verhoor van 'officier van justitie' Rachel Mitchell. Toegegeven, misschien is er ergens in Fords leven een verklaring te vinden voor dit mogelijk over de jaren gecultiveerd, volstrekt niet-verifieerbaar verhaal van 36 jaar geleden. Maar het is sowieso verrijkte eerste persoon kennis die met gemak geëxtrapoleerd kan worden naar parallelle, niet bestaande werelden. In één zo'n virtuele wereld is tiener Kavanaugh een dronken aanrander van vrouwen; en in een andere gaat het om het samenzweerderig uitbuiten van 'a troubled woman to the advantage of the democrats.'

Dat Ford geloofwaardig zou zijn is welbeschouwd niet meer dan politiek correcte larie. Ooit een zwaar gekwalificeerde carrièrevrouw gezien die zich zo kinderlijk presenteert? En die niet weet hoe ze in contact moet komen met de senator van haar staat? Bovendien had ze wel degelijk een motief want het was niemand minder dan Kavanaugh's moeder die als rechter het verlangde faillissement van de ouders van Ford had geblokkeerd. Ook had Ford, gelijk elk ander, financieel gewin bij het verkrijgen van de status van Bekende Amerikaan (boekdeals! Go Fund Me campagnes!). En dan is er nog het gegeven dat Ford, een anti-Trump activist en Social Justice Warrior, als heldin te boek zal staan in de annalen van het radicaal feminisme, of tenminste in die van de mannenhatende, 'social justice' Palo Alto Universiteit waaraan ze gelieerd is. [Wetenschappelijke vorming komt daar volgens haar eigen mission statement pas op de derde plaats!] Niets van dit alles strekte evenwel publiekelijk ten nadele van Ford in het oordeel over haar 'geloofwaardigheid.' Tegelijkertijd was het de politiek correcte pers geen moeite te veel om getuigenissen ten faveure van Kavanaugh buiten de spotlights te houden. Zo lieten de media bijvoorbeeld onbelicht dat Ford co-auteur was van een wetenschappelijk artikel in de *Journal of Clinical Psychology* (2008, 64(7): 1-15) waarin hypnose aangewend werd om 'artificiële situaties te creëren.'

Terugkijkend kunnen we het volgende vaststellen: De verpletterende afwezigheid van feiten hinderde vrijwel niemand in het beoordelen

van de hele kwestie. Hierover hoeft men zich niet te verbazen want de dominantie van de 'beleving' is in het postmoderne Westen algemeen. Centraal staat niet meer het onderzoeksobject (zoals in de naturalistische benadering, ook als dit object een idee is, of een ideaal of norm), maar het intentionele bewustzijn van een persoon en de betekenis die dit bewustzijn toekent aan een gebeurtenis. Precies omdat het bewustzijn van het individu zo persisterend centraal gesteld wordt, gaat het in het publieke debat over seksuele intimidatie vrijwel uitsluitend om typisch subjectieve eerste persoonskennis, in het bijzonder wanneer dit bewustzijn vrouwelijk is ('a woman's word is enough'). Maar als de immer arbitraire beleving in seksuele delicten centraal staat (en niet de toepassing van universele, fundamentele rechtsbeginselen op ondubbelzinnig vaststaande feiten) dan kan eenieder via de media zonder objectieve bewijsvoering een heel leven verwoesten. We zijn dan getuige van de verheffing van 'the idiot of the village to the condition of Oracle' (Umberto Eco). Dit voert uiteraard naar de ondergang van onze rechtsstaat. Daarom is het onacceptabel dat een beweerdelijk aangerande vrouw een totaal ongesubstantieerde bewering zonder enig voorbehoud en extreem laat in de media, althans niet bij de politie, rondtoetert. Want in een rechtsstaat is het nog altijd een groter onrecht om een onschuldige te straffen dan om een schuldige ten onrechte vrijuit te laten gaan, de *presumptio innocentiae* nog daargelaten. En wie zal het odium van de beschuldigde wegnemen dat door de laster op hem is komen te rusten?

[Dit leesstuk verscheen in een ruwere versie op 11 november 2018 in *The Post Online* onder de titel "Christine Blasey Ford geloofwaardig vinden is politiek correcte larie".]

3. Leven zonder troost

Albert Camus' *De Pest* is momenteel nogal in. Camus' kroniek van een stad in quarantaine zou helpen bij het verdragen van het Corona-isolement. En sowieso is het een beroemd boek. Nu zijn er inderdaad goede redenen om boeken van Camus te lezen, in alle tijden. Want nogal wat romans en essays van hem zijn tijdloos relevant. Maar dat *De Pest* 'troost' of 'bemoediging' zou brengen in een situatie van

afgescheidenheid is een misvatting. Camus' boodschap via de hoofdverteller van de kroniek is slechts de volgende: beperk je tot wat je zeker weet, doe je werk goed, en zie af van heroïek en heiligheid. Veel meer aan 'troost' zit er eigenlijk niet in (als je dit al troost wil noemen). Op zichzelf niets verwonderlijks. Want Camus zelf wist - naar eigen zeggen - niet waarheen zijn weg voerde, laat staan dat hij anderen zou kunnen helpen. Sterker nog, hij wilde zelfs uitdrukkelijk 'lucide' leven, dat wil zeggen: leven zonder troost. 'Solidariteit' is dan ook nooit zijn sterkste punt geweest, ook niet in *La Peste*. Of zoals Van Gennep het zegt: 'Camus is ongetwijfeld meer solitair dan solidaire'.

De meeste boeken van Camus zijn vooral registrerend. Met name zijn vroege werken beschrijven de 'absurditeit', dat wil zeggen: de ervaring tegenover een wereld te staan die zwijgt. Dit levensgevoel heeft hij inderdaad meesterlijk verwoord, niet zozeer in *De Pest*, maar vooral in *De Vreemdeling*. Deze beschrijvingen geven echter geen troost, alleen herkenning. Camus' 'lucidité' als antidotum tegen het absurde bevat weinig substantie en is op niets gebaseerd. Zijn 'vivre le plus' is al even oppervlakkig. Mensen die geloven dat Camus troost brengt, bedriegen zichzelf of lezen Camus niet goed. Camus had fundamenteel geen antwoord op het lijden, behalve in zijn referentie aan de indifferentie van een steen, de toestand van het niet hebben van vragen. Je zou bijna beweren dat Camus de mensen adviseert 'te worden als een steen.' ['Priez votre Dieu qu'il vous fasse semblable à la pierre', zegt Martha in *Le Malentendu*!] Dit alles doet evenwel niets af van Camus' loffelike verlangen om verder te komen dan de nihilistische ervaring van de absurditeit. Precies dát maakt hem interessant. Zijn verering en identificatie met de zon, de zee en de nacht spelen daarin - voor Camus - zeker een reddende rol. Maar zelfs de mystieke vereniging met de - op zichzelf zinloze - natuur luxeert bij Camus niet zozeer 'joie' maar veeleer 'l'horreur de mourir' (schrijft hij in *Noces*). Veel dieper dan zijn 'amour de vivre' gaat dan ook zijn bewustheid van de verleiding van 'het Absolute', de basis van natuurlijke religiositeit.

Over Camus' 'religieuze' momenten, met name later in zijn leven, is door vele recensenten geschreven. Zie bijvoorbeeld de commentaren op zijn houding tegenover het executeren van de Franse collaborateurs na WOII. Aanvankelijk pontificeerde Camus op het punt

van de rechtvaardigheid, maar uiteindelijk gaf hij de katholieke Mauriac (met zijn *charité*) gelijk: Een soevereine justitie, aldus de herziene mening van Camus, heeft zijn grenzen en Frankrijk heeft bovendien behoefte aan medelijden. Niet geheel zonder reden noemde Mauriac hem 'van nature christelijk.' Camus zelf heeft Mauriac uitdrukkelijk tegengesproken maar feit blijft dat zijn ethiek analogie vertoont met de christelijke moraalfilosofie, vooral in zijn afwijzing van 'het doel heiligt de middelen'. Hoe dan ook, voor troost in de Coronacrisis, beste lezer, kan men beter *De Pest* links laten liggen en prefereren om met Reve een kaarsje op te steken bij Maria, de enige en ware 'troosteres der bedroefden'.

4. Politieke scholing

'Iedereen klaagt over zijn geheugen en niemand klaagt over zijn oordelend vermogen'

- La Rochefoucauld (1659)

Topbestuurders in het Tijdperk van de Informatie moeten over multidimensionale kennis beschikken. Zij moeten in staat zijn om op Studium Generale niveau te spreken over biotechnologie, kernstraling, gezondheidszorg, kunst, cultuur, informatisering, en onderwijs (om maar eens wat te noemen). Maar ze moeten voor alles in staat zijn op niveau informatie te zeven en problemen te structureren. Bij dit alles dienen zij lering getrokken te hebben uit de ernstige lessen van de geschiedenis, vooral op het financiële vlak. Want dan zouden ze hebben geweten hoe ooit de macht over de gelduitgifte – en daarmee de macht over de economie – uit handen is gegeven aan particulieren (centrale banken), iets dat nooit had mogen gebeuren en zo gauw mogelijk moet worden hersteld. [Het 'muntrecht' behoorde vroeger terecht bij de feodale heren.]

De eerste eis voor een minister van financiën is dat hij een gezaghebbend werk heeft geschreven over de rol van geld in de wereldgeschiedenis. Of over economische systemen in de loop der tijd. Of over zoiets als de systeemkenmerken van het betalingsverkeer. Een dergelijk geïnformeerde minister zou nooit toestemming hebben gegeven voor het opstarten van de Eurofantasie omdat hij zou hebben

geweten van de grote onevenwichtigheden die het creëren van een gemeenschappelijke markt in het cultureel heterogene Europa zou veroorzaken.

Wat voor een minister van financiën wordt geëist, te weten vakkennis, wordt ook geëist voor de ministers van Landbouw, Milieu, Energie, Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening. Op desbetreffende ministeries zullen nooit personen aan de top mogen staan die niet ter zake twijfelloos vakbekwaam zijn (en daarbij liefst ingenieur). Kandidaten voor een ministerspost op defensie zullen vooral militair-technologische kennis moeten bezitten, in het bijzonder op het terrein van de 'combat capability'; want ministers zonder deze kennis kunnen niets beginnen met een zich voordurend ontvouwende geostrategische realiteit die afhankelijk is van de wapenbalans (die op haar beurt bepaald wordt door de 'combat capability'). Voor wat betreft de minister van financiën en ook die van economische zaken zal gelden dat deze bewindslieden in ieder geval óók natuurkundigen (of iets ten naaste bij) zullen moeten zijn. Alleen dan zal de kans groot zijn dat niet via allerlei drogredenen kapitaal (dus energie) uit het niets verschijnt of zomaar verdwijnt. Uiteraard – maar dat geldt voor iedere bestuurder – zullen alle ministers moreel hoogstaand moeten zijn.

Eén van de kwalificaties voor het ministerschap behoort een promotie te zijn. Alternatieve proeven van bekwaamheid zijn evenwel ook toegestaan, ja zelfs te prefereren omdat geleerdheid vaak samengaat met een gebrek aan élan vital. Maar doorgaans zullen deze andere wijzen van excelleren voor weinig mensen weggelegd zijn. Want het is relatief makkelijk vlijtig en studieus te zijn. Het is daarentegen veel moeilijker om op te vallen door een origineel werk in dienst van de mensheid. Of door jarenlange praktijkervaring de nodige kennis, discipline, focus en bescheidenheid te hebben opgedaan, bijvoorbeeld door als technisch of statistisch medewerker op een laboratorium in alle dimensies van wetenschappelijk onderzoek (inclusief de bijbehorende na-ijver) betrokken te zijn geweest. Al de hierboven genoemde eisen zijn minimumeisen, want zelfs iemand die aan al deze redelijke eisen voldoet, komt nog altijd kennis tekort. Niemand kan in zijn eentje over alle informatie beschikken die nodig is om in complexe zaken goede beslissingen te nemen. En met

de wél beschikbare kennis zal hij – zeker als solist – zich niet voldoende casussen kunnen voorstellen om daaruit alle kenmerken te kunnen afleiden die overwogen moeten worden. Bovendien nemen in de praktijk vrijwel alle politici, zelfs als ze geleerd zijn, hun besluiten onsystematisch en intuïtief. Wil de bestuurder zich van deze praktijken losmaken en tot een expliciete, transparante, rationele verantwoording van zijn interventies komen, dan dient hij zich te verdiepen in besliskunde, operational research, kennismanagement, of hoe men deze kennis ook wil noemen [disciplines die niets anders doen dan structureren, expliciteren en kwantificeren]. Niet om zulke analyses, inclusief sensitivity analyses, daadwerkelijk zelf te kunnen uitvoeren, maar om een kennisniveau te halen waarop zinnige en diepe discussies zonder taalspelen mogelijk zijn. Bovendien houdt de besliskunde zich via haar ‘social choice theory’ ook bezig met de sociale- en de ruilende rechtvaardigheid (= geen bezitsverandering zonder dat het verlies gelijkwaardig gecompenseerd wordt). De besliskunde houdt zich zo (ook) bezig met de strengste en meest algemene principes van de zedelijkheid. Topbeslissingen mogen daarom pas genomen worden nadat de te beslissen kwestie met een werkelijk helder oog bekeken is. Dus wanneer er grondig informatie is verzameld, geanalyseerd, verwerkt en uitgewisseld, wanneer oordelen over feiten en waarden zo lang mogelijk uit elkaar gehouden zijn, en wanneer daarbij werkelijk en aantoonbaar prudent met risico’s is omgegaan, bijvoorbeeld doordat topbestuurders gebruik hebben gemaakt van besliskundige ondersteuning.

Het probleem is dat zelfs de knapste bestuurder als afzonderlijk individu niet in staat is op het hier geschetste niveau te fungeren. Daarom mogen ministers pas zwaarwegende besluiten nemen na het inwinnen van diepgaand en – in niet weinig gevallen – bindend professioneel besliskundig advies, geflankeerd door adviezen uit de moraaltheologie, psychologie en sociologie. Ik denk bij zwaarwegende besluiten overigens niet aan de deelname aan een oorlog, het sluiten van internationale overeenkomsten, de heroverweging van het onderwijsstelsel, het al of niet toestaan van euthanasie, abortus, homohuwelijk, en het al dan niet loslaten van de koppeling van uitkeringen met de ontwikkelingen in de loonsector. Deze kardinale zaken zullen namelijk worden beslist door een nieuw in te stellen ‘Raad der Ouden’ (voorgezeten door de koning).

Relevant citaat: 'In the modern world filled with ... extremely fast and complex interactions and ... permanent systemic economic and cultural crises, skills and degrees in law, history, even an MBA, let alone journalism, are drastically insufficient to produce even a semi-rational explanation of the gigantic changes the modern world is going through' (Andrei Martyanov).

5. De Raad der Ouden

'Mozes ging naar buiten en deelde het volk mee wat Jahwe gezegd had. Hij bracht zeventig van de oudsten van het volk bijeen en stelde hen op om de tent'

- Numeri 11.24

De koning en zijn ministers zullen wijs advies inwinnen bij de Raad der Ouden. Als gesprekspartners treffen zij er ervaren en door het leven getekende historici, kennisingenieurs, wiskundige statistici, en besliskundigen [rekenen wordt steeds belangrijker in de politiek!]. Deze deskundigen zullen een trackrecord moeten hebben qua moreel hoogstaand gedrag (zonder Farizeeër te zijn). Voor elk overleg in de Raad der Ouden zullen bovendien ook doorgewinterde domeindeskundigen van buiten uitgenodigd worden om de bureaucratie te contrariëren (zie ook leesstuk 72).

De Raad der Ouden met al haar wetenschappelijke expertise is bij publieke besluiten in onze Informatiemaatschappij onontbeerlijk. Dit is niet eens zozeer het geval omdat publieke besluitvorming met name op het allerhoogste niveau meer wetenschappelijke ondersteuning behoeft (hetgeen zeker het geval is, al was het slechts om de noodzaak van datacompressie dus het werken met patronen). En het is ook niet eens zozeer om te garanderen dat er bij ieder identificeren van doelen tegelijkertijd op systematische wijze zoveel mogelijk alternatieven gezocht worden; of om de topbeleidsmakers te behoeden voor bias en tunnelvisie. Neen, veeleer dan dit alles is de wetenschappelijke expertise van de Raad der Ouden bitter nodig om de nihilistische trend te keren om, overrompeld door complexiteit, maar helemaal af te zien van rationaliteit.

Vorenbedoeld beraad in de Raad der Ouden dient er dus vooral toe de tendens bij politici te blokkeren om de werkelijkheid/waarheid te versluieren, bijvoorbeeld door deze te ambiguïseren of onbenoemd te laten. Of door voortdurend feiten en waarden als een kluwen te presenteren daarbij geen onderscheid makend tussen onzekerheid en ambiguïteit. De hier bedoelde irrationaliteit is bijvoorbeeld aan het werk waar milieu-aanbidders en hun tegenstanders een strijd op leven en dood voeren terwijl in plaats daarvan de cijfers koel en zakelijk door experts bekeken zouden moeten worden in een proces waarin feiten, waarden en vooronderstellingen zo lang mogelijk gescheiden worden. En waarin voor alles overeenstemming bereikt moet worden over hoe we de schade aan het ecosysteem moeten meten. Gezegde irrationaliteit wordt ook bevorderd door reële gebeurtenissen in de externe wereld via linguïstische trucs in nietszeggendheid te doen opgaan, bijvoorbeeld door altijd maar alles te verhullen ('collateral damage' in plaats van onschuldige omstanders), of met meel in de mond, of met dubbele tong te spreken. Het doel van al dit omfloerst, onvast, vloeiend woordgebruik is zeker ook hierin gelegen tijd te winnen opdat geen standpunt of besluit (in)genomen behoeft te worden en te zijner tijd de oplossing vanzelf 'emergeert'. Dit type taalspel waarbij slechts lucht verplaatst wordt, is hoogst ergerlijk, vooral als onderdeel van een punt- en kommaloze woordenstroom. Deze ergernis is temeer terecht omdat de publieke besluitvorming geen neutraal, zelfreferent 'discours' is waarin beslissingen 'emegeren'. [Mensen die dit zeggen, zijn volslagen onwijs.]

De Raad der Ouden zal in de verwezenlijking van voorgaande desiderata een voorbeeld moeten geven. Onder andere door in haar oordelen uit te gaan van de door de tijd geteste, gemeenschappelijke, langzaam ontstane tradities en apriori's (Burke). De Raad zal in dit verband de filosofie moeten belichamen dat fenomenen in een 'bounded reality' beschreven kunnen worden, en dat deze beschreven fenomenen – al of niet na adaptatie en revisie – zoveel mogelijk gematcht worden met overeenkomstige casussen uit de geschiedenis. Zo draagt deze 'case-based reasoning' bij tot een verstandige besluitvorming waarbij niet primair juiste dingen worden gedaan, maar vooral fouten voorkomen zullen worden. De complexiteit en massaliteit van hedendaagse samenlevingen leent zich niet voor

experimenten. Het is in alle opzichten beter dat mensen – die altijd in kennis tekortschieten – te rade gaan bij ‘the general bank and capital of nations and of ages’ (Burke). Komt de Raad der Ouden niet uit met case-based reasoning, dan zal by default een beslissing genomen worden door voor alles de gehuldigde waarden centraal te stellen bij het ontwerpen en uitwerken van een ‘decision space’.

Bij alles wat hier over de Raad der Ouden gezegd is, gaat het ten diepste om het prevaleren van wijsheid zoals die begrepen wordt door onze Helleens-Joods-Christelijke (= Europese) traditie. Tot goed verstand: Een ‘wijsheid’ bekrachtigd door wetenschap (Spreuken 24.5). Het komt er dus op neer dat bij de publieke besluitvorming (a) netwerkeffecten (zoals interdependentie) diepgaand overwogen worden, dat (b) risicoanalyses (inclusief de modellering van ‘waarschijnlijkheid’) in essentie begrepen worden, dat (c) modellen, zoals het CBS deze toepast (dus inclusief waardemodellen), marginaal gecontroleerd kunnen worden, dat (d) geraadpleegde onderzoeken beoordeeld kunnen worden op hun methodologische merites, en dat (e) in ieder geval bij de reductie van de onzekerheid expliciet en systematisch rekening gehouden wordt met door de tijd geteste en duurbetaalde ervaring (zodat ook duidelijk gezien wordt waar structurering en kwantificering niet meer mogelijk is!). Het is precies – en met name – deze laatste ervaring (en morele wijsheid) die ons vrijwaart van de waan van dag.

De opvolging van de leden van de Raad der Ouden gebeurt vanaf haar eerste installatie volgens coöptatie. Kandidaten voor de Raad zullen een staatsexamen gedaan moeten hebben – dat voor iedereen toegankelijk is – opdat zeker gesteld wordt dat de kandidaten een hoog alfa, bèta en gamma kennisniveau hebben. Dit staatsexamen zal het Westers, gemoderniseerd equivalent zijn van het examen dat in China duizenden jaren gold om Mandarijn te worden.

6. Terrorisme

Terrorisme loont. Dit was niet alleen het geval in Frans-Algerije, toen het FLN aldaar zijn terreur ontketende, maar ook in het door blanken

geregeerde Zuid-Afrika van Nelson Mandela en in het door de Britten bestuurde Palestina van Menachim Begin. Helaas komt dit succes met behoorlijk wat diabolische aankleve. Want hoe langer de strijd duurt, des te barbaarser de methoden van de terroristen én de 'counter-insurgency.' Een terroristische oorlog is speltheoretisch immers een 'game' met een oneindig aantal zetten. En het kenmerkende van deze game is de 'tit-for-tat,' dat wil zeggen: de strategie die beide partijen volgen om - na een slechte ervaring in de eerste ronde - op iedere volgende agressie van de tegenpartij te reageren met een koekje van eigen deeg. De ervaring leert dat (a) deze retaliatie in de loop van de tijd in weerzinwekkendheid toeneemt, en (b) zo'n situatie van 'tit-for-tat' ook lang kan duren. Dus hoe eerder de ordehandhavers aan het terrorisme een eind kunnen maken, op welke manier dan ook, des te beter. Want de tijd verloopt in het voordeel van de terroristen, al was het alleen maar omdat het langdurig voort slepen van het conflict leidt tot demoralisatie bij de 'counter-insurgency.'

Iedere oorlog - en de strijd versus het internationaal terrorisme is oorlog - eist niet alleen politieke, politionele en/of militaire acties maar ook vrijheidsbeperkende maatregelen in het doelwitland. De 'Patriot Act' in de VS is er een bewijs van. Deze wet schort op ongekende wijze rechten en vrijheden op, in niet weinig gevallen in strijd met de constitutie. Ook elders in de wereld namen (en nemen) regeringen dierste, vrijheidsbenemende maatregelen. Zo is de 'Anti-Terrorism Crime and Security Act' in de UK (2004) een fraai product van deze tendens. Zowel de elastische terreurwetgeving in de VS als in de UK bedreigen de democratie. Want niet alleen 'islamitische terroristen' vallen onder de reikwijdte van de Amerikaanse en Britse wetten, maar elke opponent van de regerende partij nu ook 'ideologieën' doelwit ervan zouden kunnen worden.

Heel veel van vorengenoemde maatregelen zijn in diverse landen ooit al eens doorgevoerd. En wel ten koste van heel wat democratische rechten en vrijheden. Wat dit betreft is er inderdaad niet veel nieuws in de geschiedenis, 'de Grote Getuige'. Reeds Saint-Just (de Franse revolutionair) sprak in zijn rede op 15 april 1794 over de noodzakelijkheid van scherpe politieke maatregelen. Ook de presidentiële noodmaatregelen door Bruning ten tijde van de Weimarerpubliek en David Cameron's toespraak tot de United Nations op 25

september 2014 lagen in dezelfde lijn. Vooral de woorden van Cameron verdienen hier belicht te worden. Zijn kernboodschap luidde als volgt: 'We moeten de ideologie van extremisme bestrijden ('hunt down', zei Cameron), en wel het extremisme in al zijn vormen dus ook in zijn geweldloze manifestaties.'

Inmiddels zijn in Frankrijk na de aanslagen in Parijs de democratische rechten en vrijheden nog verder ingeperkt dan in Amerika en Engeland al het geval was. Zelfs in Nederland is al geprotesteerd tegen een geval van beperking van het grondwettelijk beschermde recht op vrije nieuwsgaring. En in Duitsland zijn de CDU/CSU en de SPD het eens geworden over de invoering van een wet die de vrijheid van meningsuiting beperkt (de 'Netzwerkdurchsetzungsgesetz'). Alle in het voorgaande genoemde voornemens en ontwikkelingen wijzen op de principiële aantastbaarheid van de rechtsstaat wanneer de Veiligheid in het geding is, bio-terrorisme inclusief.

Een toestand van oorlog eist voor alles de samenbundeling van alle krachten en machten waarover een samenleving beschikt opdat deze in focus gebracht worden op het centrale doel van de landsverdediging. In Nederland heerst er op dit punt momenteel grote onzekerheid. Dit is het geval omdat in een individualistische, hedonistische samenleving het nog maar de vraag is of er wel voldoende werkelijkheidszin resteert om genadeloos hard te zijn inclusief het opgeven van allerlei democratische 'rechten' en 'vrijheden.' Zal de bevolking in een liberale democratie het rücksichtslos neutraliseren van terroristen voor haar rekening durven of willen nemen? Precies zoals bij het bestrijden van een maligne tumor dus tot en met het killen van de laatste maligne cel? Dus niet als voortzetting van een bepaalde politiek (zoals Clausewitz oorlog definieerde), maar als een heilige oorlog om de Europese kerncultuur te verdedigen? Zijn liberale democratieën überhaupt conceptueel geschikt voor een dergelijke afruil, dat wil zeggen: zijn ze niet van nature 'constrained and limited,' dus per definitie 'a soft environment for terrorism?' Vooral als de terroristische daad zou bestaan in het loslaten van dodelijk, zeer besmettelijk virus?

7. Postmodernisme

'While turbulent motion appears as irregular or chaotic on the macroscopic scale, it is, on the contrary, highly organized on the microscopic scale'

- Ilya Prigogine)

Punt: Kennis van het postmoderne denken is onmisbaar om de huidige wereld en haar ethiek te kunnen begrijpen!

Onderscheid in het postmodernisme drie filosofische posities: (1) Focus op de Hermeneutiek, (2) Structuralisme, en (3) Poststructuralisme.

Ad (1)

Focus op de Hermeneutiek (= interpretatiekunde = de leer van de uitleg van teksten), i.e.: niet de syntax/grammatica prevaleert in woorden en verhalen (= 'narratieven'), maar semantiek (dus de zin/betekenis ervan). Context is daarbij zeer relevant; men moet leren 'verstaan' (Dilthey 1833-1911).

Het postmodernisme in deze hermeneutische vorm komt meestal voor als uitwerking van de fenomenologie (zie leesstuk 44). Wezenlijk in de laatste zijn:

* Martin Bubers 'dialogisch' beginsel (onderwerp van zijn hoofdwerk *Ich und Du*)

* Stephan Strasser's 'dialectisch principe'.

[Buber: 1878 -1965, Strasser: 1905 -1991]

Buber's 'dialogisch principe' stelt de bevrediging van 's mensen behoefte aan verbondenheid met 'de ander' centraal, een lovenswaardig uitgangspunt. Helaas garandeert de bewustwording van 'de ander' geenszins intersubjectieve gelijkgestemdheid; daar komt dan nog bij dat het dialogisch beginsel ongeschikt is om een eind te maken aan de 'vrijheid van het onbepaalde' (i.e.: geleuter).

Strasser's 'dialectisch principe' beoogt op geordende wijze een verandering van standpunt te bewerkstelligen die de naar zin strevende mens toestaat zijn eenzijdige perspectieven en beperkte horizonten systematisch op te heffen; dit alles vanuit een concrete existentie die tegelijkertijd steeds een co-existentie is (omdat de mens nu eenmaal een behoefte heeft aan verbondenheid).

Ad. (2)

Structuralisme

Enkele belangrijke namen:

* De Saussure (linguïst, 1857-1913), 'grootvader' van het structuralisme'.

Adepten:

* Levi-Strauss (cultureel antropoloog, 1908-2009), 'vader van het structuralisme';

* Barthes (literatuurcriticus, 1915-2009);

* Lacan (psychoanalyticus, 1901-1980);

* Foucault (filosoof/historicus, 1926-1984).

Het structuralisme is een methode om tot theoretische resultaten te komen die uitmonden in een - sterk technocratische - doctrine qua menselijke communicatie. De hier bedoelde methode heet de 'structuuranalyse.'

Alle structuralisten zoeken naar stabiele en onveranderlijke factoren die als aanknopingspunten kunnen fungeren voor waarlijk wetenschappelijke kennis (vergelijk Plato's zoeken naar 'essenties'). De structuralisten vinden dit in 'de structuur', dat wil zeggen: 'een geheel uit niet door zichzelf maar slechts door hun onderlinge relaties bepaalde elementen.' Deze structuur realiseert zich in typisch van elkaar verschillende vormen (de 'structuren' in de familierelaties, de mythe, de taal, de mode enzovoorts). Het structuralisme gaat dus aan het accidentele voorbij en wil de verborgen aspecten der dingen onthullen. Het is op zoek naar een 'systematische totaliteit'. De basis van het structuralisme is de moderne linguïstiek. Van daaruit vond kruisbestuiving plaats naar andere terreinen van menselijke communicatie.

Structuralistische bewering: Taaltekens zijn arbitrair; er is geen natuurlijke, transparante band tussen tekens en de werkelijkheid; betekenis komt pas tot stand door onderlinge relaties tussen de tekens; het gaat erom de wisselende configuraties van deze relaties te bestuderen; de structuur zelf is daarbij onveranderlijk (= buiten tijd en geschiedenis staand).

Een tweetal resultaten van de structuralistische studies:

- (a) decentrerend (en 'deconstructie!') van het 'ik' (het 'ik' is slechts een 'functioneel' element in het totaal van de structuur); doorleefde ervaring speelt geen rol meer [was cruciaal in het existentialisme!]
- (b) relativisering van de vrijheid (omdat het grotere totaal van de structuur primeert en determineert).

Algemene tendens in het structuralisme: de realiteit van het menselijk subject zo gering mogelijk maken en haar tenslotte eenvoudigweg buiten sluiten.

Voorts 1: De geschiedenis van de mens als individu of als lid van de gemeenschap is – structuralistisch bezien – een discontinue opeenvolging van culturen, mythen en sociale structuren [dus niet een dynamisch geheel waarin zich zonder onderbreking de vele samenstellende elementen zich met elkaar verbinden].

Voorts 2: Bewustzijn wordt als mythe opgegeven en vervangen door 'het als een objectieve en wetenschappelijke taal gestructureerde onbewuste'.

Het 'denken' is een onpersoonlijk gegeven dat tot stand komt 'zonder een subject dat tot autonoom zich uitdrukken en handelen in staat is.'

Maurice Corvez (1897 – 1987, Dominicaan): Het structuralisme is een 'gezonde reactie' op een 'bovenmatige beklemtoning van het ik' (maar pas op voor overdrijving; men moet de mens niet ont-menselijken en zijn handelen niet devalueren).

Ad (3)

Poststructuralisme

Enkele belangrijke namen:

- * Althusser (1918-1990), een Marxist die gecompliceerd/kritisch geaffilieerd was met het structuralisme;
- * Derrida (1930-2004) pleitbezorger van de 'deconstructie' (van de logica));
- * Lyotard (1924-1998; ook 'deconstructivist').

Kern van het 'deconstructivisme':

Het deconstructivisme is tegen de orde van de Westerse Traditie. Dus tegen concepten als Universaliteit, Eenheid, 'Persoon' (als 'stabiel zelf'), Objectiviteit, 'Vooruitgang', Waarheid, Rede, Wet, Autoriteit, en Idealen. Deze begrippen zijn alle aspecten van een onderdrukkende 'Totaliteit' die in stand gehouden worden door 'Grote Verhalen'. Sommige Marxistische deconstructivisten voegen aan dit lijstje nog toe: Kapitalisme, Wetenschap, Kernegezin en Christendom (zouden ook allemaal schandelijke relikken zijn van 'white supremacy'). In plaats van de Westerse Traditie (met haar deugdenleer, kathedralen, wetenschap en symfonieën) substitueert het deconstructivisme, de volgende ethische posities:

- radicaal scepticisme;
- volstrekte relativiteit;
- de visie dat de realiteit contradictoir en instabiel is;
- situationisme = de visie dat alleen 'situatieve' dus contingente en tijdelijke 'miniverhalen' / lokale narratieven acceptabel zijn.

Ad Lyotard:

De huidige mens is noodzakelijk anti-theoretisch omdat iedere theorie berust op een discursief (= stap voor stap tot een slotsom komend), discriminerend en onderdrukkend denken. Het typisch christelijk persoonlijk-individuele, is bij Lyotard vervuild voor het individualistische subject als 'product van de structuren'. [FH: Lyotard - anders dan de andere deconstructivisten - houdt nog vast aan de eenheid van het 'ik' die hij echter tegelijk afwijst als niet-identificeerbaar omdat het uiteenvalt zodra we het proberen te analyseren. Het 'ik' fungeert bij Lyotard slechts als een betekenisloze, starre 'verwijzer.' Andere (postmoderne) filosofen hebben weer andere criteria voor 'persoon zijn', te weten: 'iemand's levensverhaal,' 'iemand's redenen,' 'iemand's intenties, beleid, plannen' e.v.a.]

Ethische positie' van alle postmodernen, in het bijzonder de deconstructivisten: relativisme, situationisme, ethisch pluralisme. Dit postmoderne denken over ethiek (of beter: wat daarvoor doorgaat) wordt vergezeld door een hernieuwd feminisme, een knotsgekke gender theorie (en alles wat daarmee samenhangt), de vernietiging van het traditionele gezin, het ontkennen van het bestaan van 'naties', de obsessie met 'ras', de LGBT lobby ('de perversie van het normale'), Black Life Matters, agressief veganisme, massa exhibitionisme, multiculturalisme, milieu-dwaasheid, islamofilie en een algemeen laxisme inzake de wetshandhaving, kortom: de hele deconstructivistische, anti-christelijke **woke-ideologie**.

Elk fenomeen in zo'n postmoderne ethiek is vatbaar voor interpretatie door partijen met verschillende ideologieën (inclusief hun verschillende definities van recht en ethiek). Het totale effect komt dan onherroepelijk neer op de dood van onze Westerse beschaving en de substitutie ervan door een 'civilisation of "without"', namelijk een 'beschaving' zonder gemeenschap, zonder wortels en zonder erkenning van een natuurlijke, hogere orde. Een 'beschaving' waarin het 'lichaam' centraal staat in de naam van de 'absolute vrijheid'.

Nota bene. Het postmodernisme kwam - zoals gezegd - natuurlijk niet uit de lucht vallen. Het ontwikkelde zich uit de fenomenologie (zie leesstuk 44) en het existentialisme van Heidegger (zie leesstuk 101).

Q. Is het postmodernisme onvermijdelijk in de Werdegang van de filosofie?

A. Ja, want de toestand van 'being shaken up' is paradoxalerwijs de sleutel tot verdere ontsluiting van de filosofische waarheid. 'Only through perturbation can the system escape to a higher order of complexity' (L. Dossey).

8. 'Le rendez-vous' van Europa

In Parijs is alle architectuur achteloos spectaculair. De straathoeken die als machtige scheepsboegen voor je oprijzen, de naamborden van de professionals, de decoratieve fonteinen, de gesoigneerde parken, ja zelfs de blauwe naambordjes van de straten zijn er onovertreffbaar

chic! Maar als stad - in vergelijking met andere steden - wordt het centrum pas typisch Parijs door de ramen met hun gietijzeren balustrades, de balkons van de weelderige appartementen, de opvallend grote deuren van de wooncomplexen, de houten luiken van de haveloze, grijs geverfde panden van de linkeroever, de mansards op de topverdiepingen van de gebouwen, de paleisachtige façades, de royale theaters, de grand hôtels, en de talloze triomfantelijke standbeelden. Parijs is vol van 'de duizeling van eeuwen, revoluties, en glorie.'

Parijs is het hart van Frankrijk, maar het is ook het centrum van de Europese geschiedenis en cultuur. Als geen andere stad benadert Parijs het kenmerkende van onze Westerse beschaving. Natuurlijk is in deze tijd Moskou het enige centrum dat opgewassen is tegen Washington, maar over het geheel genomen geeft Parijs in Europa cultureel nog steeds de toon aan, wat er ook zij van de economische macht van Berlijn.

Wat evenwel afdoet aan de mystique van Parijs, is 'de commercialisering van de ruimte', dus de zodanige inrichting van de ruimte dat luxe consumerende, internationale big spenders erdoor aangetrokken worden. Les Halles, zoals deze er nu bij liggen, is een voorbeeld van deze liberalisering en kapitalisering ('globalisering') van de Lichtstad. Vroeger was Les Halles een waarlijk publieke locatie waar rijk en arm, werkenden en niet-werkenden elkaar ontmoetten, een plaats waar Tout Paris sociaal-cohesief door elkaar heen bewoog om er in de grootste overdekte markthal ter wereld in de sfeer van een traditie, hun fruit, groente, vlees en bloemen te kopen. Les Halles was van iedereen, vol activiteit, altijd. 'Ze vormde de belichaming van de productie- en consumptieketen, een geweldige social equalizer, een plek waar iedereen een baantje kon scoren en waar de hongerigen altijd wat overgebleven voedsel konden bijeenschrapen, een 'hub' met zijn eigen cultuur en gebruiken, opgepoetst door bijna een millennium lang functioneren' (Scott A. Kasten). Maar nu is Parijs een stad voor geprivilegieerden. Zelfs de middenklasse kan het zich niet meer veroorloven in het centrum van Parijs te wonen. 'Frenchness' heeft het afgelegd tegen een toenemend geïntegreerde, gekapitaliseerde wereld van consumenten waarin alles 'wordt' en niets meer 'is.' De Baltard paviljoens, dat is zeker, hadden nooit geofferd mogen worden aan de modernisering van Parijs.

De Gaullistisch-technocratische 60'er jaren herstructurering en modernisering van Les Halles weerspiegelde dus wel een dynamica, maar helaas de verkeerde kant op, namelijk richting exclusief consumentisme, privatisering, monetarisering en globalisering van de architectonische ruimte ('a set of relations and forms'). De modernisering leidde tot een corporatistisch, 'elitair' Paris met opulente appartementen bevolkt door CEO'S en succesvolle young professionals. Het logische gevolg was een ruimte waarin de minder draagkrachtigen werden uitgesloten omdat hen producten werden aangeboden die ze niet konden betalen. De oorspronkelijke bewoners van het centrum werden zo naar de banlieues verdreven waar ze ontuchtend konden bijkomen van hun koopfantasieën. Van lieverlee werden ze prooi van de 'urban alienation'. Het leven in het centrum van Parijs, met zijn myriaden van 'moments and activities' werd gaandeweg gehomogeniseerd, ontdaan van zijn diversiteit en teruggebracht tot een sociale omgeving van hoogontwikkelde exploitatie en zorgvuldige gecontroleerde passiviteit, een plaats waar het gaat om 'profit-maximized use values'.

Parijs, vandaag de dag, bestaat in een 'wealth-power center' en een 'periferie.' Het was ooit geïntegreerd maar het is nu gesegregeerd. Parijs is een neoliberale stad geworden, een economische dynamo, een stad voor international business zulks ten koste van de Franse identiteit zoals Victor Hugo en Emile Zola die belichaamden. Parijs is niet meer wat het was. Jonge schrijvers en artiesten kunnen het zich niet meer permitteren om in het centrum van Parijs te wonen. Het enige dat rest is jezelf te verbeelden dat je, lopend door de door glas en ijzer gedomineerde passages, nog altijd deelt in de grandeur van 'la belle époque'.

Geraadpleegde literatuur:

Kasten, Scott A., *Destroying the Mystique of Paris: How the Destruction of Les Halles Served as a Symbol for Gaullist Power and Modernization in 1960s and 1970s Paris.*

Thesis, Georgia State University,

2013.https://scholarworks.gsu.edu/history_theses/70

9. **Waarom verschillen ethici zo van mening?**

Bijvoorbeeld over de belangrijkste vraag in de medische ethiek, namelijk over de vraag of de mens wel/niet een onbeperkt beschikkingsrecht heeft over zijn eigen lichaam (inclusief het voortplantingsproces). Hierop zijn twee antwoorden mogelijk:
Antwoord (1): Omdat niet iedereen hetzelfde mensbeeld heeft. De één heeft namelijk een 'dualistisch', de ander een 'holistisch' mensbeeld.
Antwoord (2): Omdat de een (óók) 'objectieve waarden' erkent en de ander alléén 'subjectieve waarden'.

De visie dat de persoon een spirito-psycho-somatische eenheid vormt ('holisme'), gaat veelal samen met een denken waarin plaats is voor de voorgegevenheid van waarden. Het menselijk lichaam, bijvoorbeeld, heeft er an sich morele waarde. Een foetus is er van meet af aan een 'toekomstig kind'. [Strikt genomen is de visie dat een mens niets anders is van 'een zak moleculen' ook een eenheidsvisie, maar die laat ik hier als buitenissig buiten beschouwing.]

In de dualistische (ook wel 'Cartiaanse') conceptie wordt de persoon gedefinieerd als een 'self conscious mind' die 'ervaart', 'denkt', 'oordeelt', en 'communiceert'. De dualistische visie op de mens gaat doorgaans samen met subjectieve waarden. Het lichaam heeft er als zodanig géén speciale morele waarde en pasgeborenen (laat staan embryo's) zijn er hooguit 'marginale personen'.

Over het woord 'objectief' in antwoord (2) nog het volgende: In de strikte zin van het woord kunnen mensen niet honderd procent zuiver objectief denken. Dit is het geval omdat ze als observer altijd betrokken zijn in de interpretatie van het object dat zij observeren (waarbij deze subjectiviteit slechts begrensd wordt door de intersubjectieve 'understanding' van een bepaalde cultuur). Vanuit een religieus standpunt kan men stellen dat alleen God een echt objectieve moraal zou kunnen decreteren dan wel zoiets – als 'Natuurwet' – in de harten van de mensen leggen. Dit religieuze standpunt houdt dus in dat de mens een objectieve moraal alleen via een Openbaring kan kennen, dan wel uit de Natuurwet waarin God (via ons 'geweten') zijn morele wetten heeft neergelegd en waaruit -

volgens de katholieke leer - de mens met zijn verstand wijs kan worden.

Het protestantisme en de islam kennen geen Natuurwet, in ieder geval niet in de zin van het Westerse (lees: katholieke) begrip ervan (waarin, zoals gezegd, een grote rol toekend wordt aan het menselijke verstand). Niettemin moet er sprake zijn van 'iets mensoverstijgends' nu de grote religieuze/spirituele/ethische tradities in de wereld een vrij overeenstemmende opvatting hebben van wat fundamenteel moreel verwerpelijk is en wat niet. Het confucianisme, bijvoorbeeld, is op dit punt compatibel met het christendom en het boeddhisme deelt de Gouden Regel met alle andere wereldreligies. Ook op het gebied van de moraal, de rechtvaardigheid en de liefde kan men in het boeddhisme thema's vinden die overstemmen met die in de Joodse Tenach en Christelijke bijbel. De islam verbiedt zowel abortus als euthanasie en de hindoe-ethiek verdedigt in zijn algemeenheid de heiligheid van het leven, zowel aan het begin als aan het eind ervan.

Niet-religieuze mensen doen voor een 'objectieve moraal' - zouden zij die wensen - een beroep op het ordebeginsel. De wetten van de mens hebben immers ten doel een orde te bewaken. Uiteraard refereert het ordebeginsel aan een normerend 'truth moment', want met een morele orde bedoelen seculiere ethici niet de orde van een kristal. Of vorenbedoeld normerend moment evenwel vanuit de natuurwetenschappen – waarop de seculieren aangewezen zijn – verklaard kan worden, is volgens top natuurkundigen (o.a. Penrose) en wiskundigen (o.a. Gödel) onmogelijk.

Sommige mensen houden er hybride-systemen op na. In dergelijke bouwsels wordt – op onvoorspelbare wijze – naar behoefte het ene dan wel de het andere standpunt benadrukt; dergelijke systemen laten toe dat de zedelijkheid naar believen en ten allen tijd kan worden aangetast; een zodanige vrijblijvendheid verdraagt zich niet met het begrip 'ethiek', nog daargelaten dat zulke hybridesystemen al gauw tot inconsistenties of onheldere definities leiden.

10 Cyborgs

Er vinden kwantumsprongen plaats in de geneeskunde. Deze sprongen worden gedreven door ontwikkelingen in de nanotechnologie, informatica, computerscience, biotechnologie en genetica. Ongetwijfeld de meest opzienbarende nieuwe ontwikkelingen betreft de komst van hersenimplantaten. Deze ontwikkeling is vooral zo indrukwekkend omdat ze angst losmaakt, een angst voor de toekomst met een vreemde antropologie, een toekomst waarin de mens onderdeel is van een complex systeem van natuurlijke en kunstmatige boodschappen. Een wereld, derhalve, waarin het menselijk lichaam wordt gezien als een 'database'.

In 2003 slaagden Amerikaanse wetenschappers erin een implantaat in de hersenen van een aap te brengen waarmee via zijn gedachten een robotarm bestuurd kon worden. Het volgende was hier aan de hand. De chip leerde de breinpatronen die optraden toen apen de joystick bedienden; vervolgens werd de joystick ontkoppeld en verrichtten de apen de handeling louter met hun gedachten. Desbetreffende implantaten betroffen 'Brain Computer Interfaces' (BCIs) [ook wel: Brain Machine Interfaces, BMI's]. Het gaat hier om chips die data verzamelen door het opvangen van impulsen uit zenuwendingen van tenminste dertig neuronen. In deze data (in feite 'de planning') wordt een output-patroon van elektrische signalen herkend dat – als signaal – via een transmitter (vlak onder de schedel) opgevangen en geëxternaliseerd kan worden. Vervolgens worden met dit 3D 'instructie-sigitaal' externe apparaten, bijvoorbeeld rolstoelen, computers, robots, of prothetische ledematen (wireless) geactiveerd en bestuurd. [Dit output-patroon moet dan nog wel gematcht worden met de bewegingen van de effector.] De omgekeerde route (tactiele en visuele feedback) wordt ook onderzocht. In de toekomst wordt een fusie van beide verwacht. Het brein zou dan via feedback kunnen leren dat het artificiële apparaat deel is van het lichaam.

Het eerste doel van het werken van BCI's - in de geneeskunde - is te komen tot een 'gewone' contractie van eigen spieren. Ter zake doende experimenten zijn inmiddels het dierproefstadium ontstegen. Zo kreeg een ALS-patiënt een elektrode in de hersenschors ingeplant,

waarmee hij met zijn gedachten een computer kon bedienen. Het direct extraheren van hersensignalen om zo robotische apparaten te controleren, eens sciencefiction, is dus werkelijkheid geworden. Elon Musk is momenteel met zo'n BCI-project bezig. Zijn Neuralink device biedt uitzicht op mogelijkheden voor therapeutische interventies bij CVA, epilepsie, Parkinson, dwarslesies en Alzheimer. April 2021 publiceerde Musk een video waarin een aap videospelletjes speelde met alleen zijn hersenen. Begin december 2022 verscheen het bericht dat Musk zijn eerste clinical trials met mensen start, te beginnen met het herstellen van de visus via zijn Neuralink brainchip.

Inmiddels is er ook BCI ontwikkeld ten behoeve van het aangetaste geheugen. Het handelt hier om een neural-silicon hybride chip die de structuur en functie van neurale weefsel, in casu de hippocampus, nabootst. Deze chip stimuleert dus niet, maar *vervangt* daadwerkelijk neurale weefsel (en versterkt het signaal). Dit stukje nanotechnologie wordt nu getest op ratten. Het project biedt uitzicht op mogelijkheden voor therapeutische interventies bij CVA, epilepsie, en Alzheimer. In de komende dertig jaar zullen zeker meer en meer BCI's ontwikkeld worden ter opwaardering van de menselijke psyché. Insiders verwachten nabootsing van echte intelligentie al voor 2035. Men denkt ook in netwerken tussen mensen met BCI's om de communicatie te verbeteren en te versnellen, iets dat bijvoorbeeld belangrijk is op slagvelden en optiebeurzen.

Q. Wat maakt hersenimplantaten (maar meer algemeen ICT-implantaten, waar ook in het lichaam) eigenlijk zo anders?

A. Zonder twijfel hun 'informatie' karakter. Want het is de *computationaliteit* ervan die alles universeel maakt. Daar komt nog bij dat de hersenen iets te maken hebben met onze motivaties en wensen, met onze persoonlijke karakteristieken, met ons gedrag, onze intelligentie, onze capaciteit om moreel te handelen, onze compassie, kortom: met onze individualiteit. Tegelijkertijd is de kans groot dat de opties van de integratie van ICT-technologie (+ nano- en biotechnologie) met de mens niet alleen bedoeld zullen zijn om neurale defecten te corrigeren, maar ook aangewend zullen worden voor sinistere doeleinden. De technologie zou dan met name ingezet kunnen worden voor de verbetering van functies bij niet-zieke mensen ('enhancement'), bijvoorbeeld van het geheugen, of voor het